

Szerb Köztársaság,

Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,

Belgrád

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,

Újvidék



KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2018/2019.

3. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

Ő a földön ült, mint mondtam, a szoba földjén, az ismerős szoba földjén, amit most a csíkos, tarka rongypokróc helyett színes krémekkel megkent, barna csokoládémázzal bevont, porcukorral meghintett süteményszőnyeg borít, amit eszegetni lehet. Maga körül már lyukasra ette ezt a „szőnyeget”, s észre se vette, hogy közben ő maga is egy porcukorral meghintett, hatalmas süteménnyé vált. Mert a feje búbjától a térdéig, hogy ott törökülésben még mindig lakmározott, merő porcukor volt. A bajusza, a nyaka, a mellénye.

– Elájulok! – sikoltotta el magát az asszony, aki Öregapának valamelyik lánya lehetett. – Apánk tönkretette egész napi munkánkat!

Ez túlzás volt, mert Öregapa csak néhány tányér süteményt dézsmált meg. Persze tüstént kikergették a szobából, de erre már nem is nagyon kellett biztatni, épp abba akarta hagyni a lakmározást. Egy kicsit sunyítva, de somolyogva is porcukortól zúzmarás bajusza alatt, a sütőasszonyok zajos fölháborodása közepette kislattogott a gangra, s ott letelepedett kedvenc helyére, a garádicsra. Háttal a még mindig lármás konyhának. Nem is nagyon értette, mért vannak azok ott a háta mögött annyira fölháborodva. Hogy megevett néhány falat kalácsot?

(Németh István: *Öregapa, porcukorban*)

1. Olvasd el figyelmesen a fenti szövegrészletet, majd **karikázd be az igaz állítás(ok) betűjelét!**

- a) Öregapa kilyukasztotta a szőnyeget, a csíkos, tarka rongypokrócot.
- b) Az egyik asszony megdézsmálta a színes krémekkel megkent, barna csokoládémázzal bevont, porcukorral díszített süteményeket.
- c) Öregapa megdézsmálta a színes krémekkel megkent, barna csokoládémázzal bevont, tejszínhabbal díszített süteményeket.
- d) Öregapának lakmározás közben csokoládés lett a bajusza.
- e) Öregapa, miután megtalálták, kislattogott a nyitott folyosóra.

2. Állapítsd meg, milyen **mássalhangzó-változás** játszódik le az alábbi szavak kijelölt helyén! **Karikázd be** a helyes válasz betűjelét!

földjén

- a) írásban nem jelölt teljes hasonulás
- b) összeolvadás
- c) képzés helye szerinti részleges hasonulás

rongy

- a) zöngésségi részleges hasonulás
- b) összeolvadás
- c) képzés helye szerinti részleges hasonulás

meghintett

- a) nem történik mássalhangzó-változás
- b) zöngésségi részleges hasonulás
- c) képzés helye szerinti részleges hasonulás

dézs mált

- a) zöngésségi részleges hasonulás
- b) képzés helye szerinti részleges hasonulás
- c) nem történik mássalhangzó-változás

3. Függőleges vonalakkal bontsd morféimákra a megadott szavakat, majd jelöld a szóelemeket az alábbi módon: 1 – szótó, 2 – képzó, 3 – jel, 4 – rag!

süteményé

hatalmas

törökülésben

4. Keress a fenti szövegrészletben három befejezett melléknévi igenevet és két határozói igenevet! (A többször előforduló igenév egynek számít.)

a) befejezett melléknévi igenevek:

_____, _____, _____

b) határozói igenevek:

_____, _____

5. Minősítsd a szemelvény következő szavait a szövegben betöltött szófaji és mondatrészi szerepük szerint!

	Szófaj	Mondatrész
ezt (a „szőnyeget”)		
csokoládémázzal (bevont)		
törökülésben (lakmározott)		
tüstént (kikergették)		
(helyére, a) garádicsra		

6. Elemezd a mondatrészek szokásos jelölésével az alábbi mondatot, majd rajzold meg az ágrajzát!

Épp abba akarta hagyni a lakmározást. Ágrajz:

7. Mit jelentenek a következő szavak? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

I. garádics

- a) kárpitozatlan paraszti ülőbútor, pad
- b) lépcső, lépcsőfok
- c) karosszék
- d) támlás, karfás, kárpitozott fekvő- és ülőbútor

II. somolyog

- a) hangosan kacag
- b) viháncol
- c) sopánkodik, panaszkodik
- d) leplezetten, hamiskásan mosolyog

8. Milyen mondatrészszerpet tölt be a fenti szövegrészletben a *süteménnyé*, valamint az *eszegetni* szó?

a) süteménnyé: _____

b) eszegetni: _____

9. Keresd ki a fenti szemelvényből a vegyes hangrendű összetett névszókat! (Az összetett szó ragos, illetve ragtalan alakját is tüntesd fel!)

10. Keresd a fenti szövegrészletben két halmozott minőségjelzős szó szerkezetet!

11. Állapítsd meg, hogy az alábbi kijelentések igazak vagy hamisak! Karikázd be az állítás után a megfelelő betűt!

- | | | |
|--|---|---|
| a) A <i>sunyítva</i> szó a fenti szövegrészletben módhatározói szerepet tölt be. | I | H |
| b) Az <i>Öregapának valamelyik lánya lehetett.</i> mondatban az <i>Öregapának</i> szó részeshatározói szerepű. | I | H |
| c) A <i>porcukorral meghintett süteményszőnyeg</i> alárendelő szó szerkezet. | I | H |
| d) A <i>fölháborodása</i> szóalakban a szó végi <i>a</i> birtokos személyjel (személyrag). | I | H |

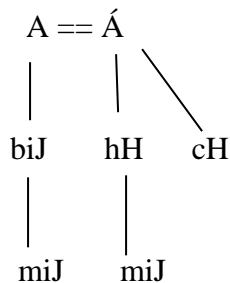
12. Írd a vonalra a *slattyog* szó öt rokon értelmű kifejezését!

13. Melyik helyesírási alapelv érvényesül a következő szavakban? Írd a vonalra!

a) lyuk: _____

b) vízpart: _____

14. Írj egy mondatot a megadott ágrajz alapján!



15. Javítsd ki a nyelvhelyességi hibát az alábbi mondatokban!

a) Az a fa alatt pihent meg az árnyékban.

b) Anna magasabb Dávidtól.

16. Mely szavakat írtuk helytelenül? Írd le őket helyesen!

kulccsomó, két éves, tizenkét napos, izegmozog, dzsesszerű,

17. A hangalak és a jelentés viszonya alapján milyen jelentéstani kategóriákba sorolhatók be az alábbi szavak? Írd a vonalra!

- a) vár – _____
- b) egyenlőre, egyelőre – _____
- c) körte – _____
- d) tarhonya – _____

18. Az alábbi mondatokban két-két állandósult szókapcsolat, frazéma keveredett össze. Írd le őket eredeti (helyes) alakjukban!

- a) Otthagyta a foga fehérét.

- b) Isten nem ver szemmel.

19. Az alábbiak közül melyek írhatók egybe és külön is? Húzd alá őket!

meleg ágy, angol tanár, piros ruha, boros pohár, jót áll

20. Gyűjts anagrammákat! Írj négy olyan keresztnevet, amelyek betűit összekeverve értelmes szót vagy szavakat kapsz! Pl. Kálmán – málnák, Géza – az ég.

JAVÍTÁSI KULCS A 3. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

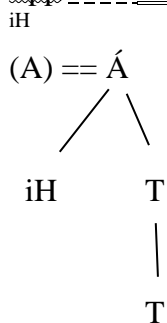
(2019. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

1. e) (1)
2. b), c), b), c) (4 x 0,25 = 1)
3. süt/(e)mén/nyé hat/alm(a)s török/ül/és/ben (10 x 0,1 = 1)
 1 2 4 1 2 2 1 1 2 4
4. a) befejezett melléknévi igenevek: megkent, bevont, meghintett;
 b) határozói igenevek: sunyítva, somolyogva, fölháborodva. (A b)-nél két jó válasz elegendő.) (5 x 0,2 = 1)
- 5.

	Szófaj	Mondatrész
ezt (a „szőnyeget”)	(mutató) névmás	kijelölő jelző
csokoládémázzal (bevont)	főnév	eszközhatározó
törökülésben (lakmározott)	főnév	állapothatározó
tüstént (kikergették)	(idő)határozó-szó	időhatározó
(helyére, a) garádicsra	főnév	értelmező

(10 x 0,1 = 1)

6. Épp abba akarta hagyni a lakmározást.



(2 x 0,5 = 1)

(A mondatelemzésnél nem teljes megoldás esetében minden helyes minősítésért 0,1 pont adható. Az ágrajzra részpontok nem adhatók.)

7. I. b); II. d) (2 x 0,5 = 1)
8. a) eredményhatározó; b) alany (2 x 0,5 = 1)
9. csokoládémázzal, Öregapa, Öregapának, sütőasszonyok (4 x 0,25 = 1)
10. csíkos, tarka rongypokróc; (porcukorral) meghintett, hatalmas süteménnyé;
 (színes krémekkel) megkent, (barna csokoládémázzal) bevont, (porcukorral)
 meghintett süteményszőnyeg (2 x 0,5 = 1)

11. a) I; b) H; c) I; d) I (4 x 0,25 = 1)
12. Pl. jár, megy, ballag, kullog, lépeget, cammog, battyog, csoszog. (5 x 0,2 = 1)
13. a) a hagyomány elve; b) a szóelemzés elve (2 x 0,5 = 1)
14. Pl. A szőke lány édesanyja elment a közeli boltba bevásárolni. (1)
15. a) Az **alatt** a fa alatt pihent meg az árnyékban.
b) Anna magasabb Dávidnál. (2 x 0,5 = 1)
16. kulcsosomó, kétéves, izeg-mozog, dzsessz-szerű (a tizenkét napos helyes) (5 x 0,2 = 1)
17. a) homonima v. azonos alakú szó; b) paronimák v. hasonló alakú szavak;
c) poliszém v. többjelentésű szó; d) monoszém v. egyjelentésű szó (4 x 0,25 = 1)
18. a) otthagyja a fogát, kimutatja a foga fehér(j)ét;
b) Isten nem ver bottal. (Isten nem bottal ver.), szemmel ver (4 x 0,25 = 1)
19. meleg ágy – melegágy, angol tanár – angoltanár, boros pohár – borospohár,
jót áll – jótáll (A piros ruha nem írható egybe.) (5 x 0,2 = 1)
20. Pl. Kelemen – lekenem, Viki – kivi, Imre – meri, mire, Irén – érni,
Ervin – verni, Márton – rántom, Patrik – partik, Nikoletta – nekitolta,
Renáta – tanár-e, Tamás – ástam, Evelin – neveli, Levente – nevelte,
Lenke – kelne, elken, Árpád – párad, Gábor – bogár, Beáta – teába,
Ivett – vitte, vitet, Dorka – karod. (4 x 0,25 = 1)